

Knih Genesis jako klíč k chápání proroctví

Texty na tento týden

Iz 40,7-8; Gn 22,1-13; J 3,16; Zj 5,5-10; 1K 15,15-19; Zj 12,1-9

Základní verš

„Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: ‚Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa.“ (J 1,29)

Jedním z klíčových problémů současných výkladů biblických proroctví je, že se vůbec nezabývají starověkými základy knihy Zjevení. Autor Zjevení předpokládá, že jeho čtenáři výborně rozumí pojmům, které mají svůj původ ve Starém zákoně. A tak, dříve než začneme hledat v celé Bibli pasáže, které připomínají texty ze Zjevení nebo na ně přímo Zjevení odkazuje, potřebujeme se soustředit na základní texty, které nás připraví pro pochopení knihy a jejích symbolů. To platí zejména o knize Genesis. Ta totiž odhaluje, jak náš svět upadl do chaosu hříchu. Téměř každý klíčový pojem zmíněný ve Zjevení se v nějaké formě objevuje právě v úvodních kapitolách Bible.

Tento týden se budeme věnovat několika důležitým konceptům, které tvoří základ knihy Zjevení. Je jich mnoho, a proto se soustředíme jen na některé, abychom ilustrovali to nejdůležitější: že pochopení starověkých základů Zjevení nám umožňuje vidět v textu velké množství odstínů, z nichž každý může přinést důležitá naučení o povaze lidstva, Boha a konfliktu, který probíhá v našem vesmíru, a tedy i v našich životech.

Osnova lekce

Jelikož je zřejmé, že biblická proroctví (zvláště ta, která nacházíme v knize Zjevení) používají obrazy a koncepty vycházející už z knihy Genesis, zaměříme se v této lekci právě na tuto první knihu Bible, abychom viděli, jak v jejím světle číst to, co Bůh zjevil později skrze proroky.

- ▶ Iz 40,8; Mal 3,6; Žd 13,8: Spolehlivý základ Boží neměnnosti (neděle)
- ▶ Gn 22: Genesis a koncept Boží lásky (pondělí)
- ▶ Gn 22: Genesis a obraz „obětovaného beránka“ (úterý)
- ▶ Gn 2,15-17: Genesis a koncept smrti hříšníků (středa)
- ▶ Gn 3,1-5: Genesis a obraz „hada“ jakožto Božího nepřítele (čtvrtek)

PRINCIP „PRVNÍ ZMÍNKY“

Tráva usychá, květ vadne, ale slovo Boha našeho je stále navěky. (Iz 40,8)

„Já, Hospodin, jsem se nezměnil, ani vy jste nepřestali být syny Jákobovými.“ (Mal 3,6)

Ježíš Kristus je tentýž včera i dnes i na věky. (Žd 13,8)

Osobní studium

Většina studijních programů na vysokých školách začíná kurzem přinášejícím všeobecný úvod k danému tématu. Jeho cílem je seznámit s principy, které budou tvořit základ pro další studium předmětu. Při čtení Bible si velmi rychle uvědomíme, že takový *obecný úvod* se nachází v knize Genesis. Právě tato kniha totiž přináší myšlenky, které se později v nějaké souvislosti objeví ve zbývajících knihách Bible.

Obecně platí, že první biblická zmínka určitého pojmu nebo symbolu – zejména pokud je to v úvodních kapitolách knihy Genesis – určuje jeho význam při dalších výskytech.

Takový výklad se často označuje jako „záhada první zmínky“. Nejde o železné pravidlo a jistě existují výjimky z této zásady, ale objevuje se poměrně často. Zdá se také, že při postupném studiu Bible a jejích proroctví Bůh „dávkuje“ čtenáři informace postupně. Nejprve se objevuje základní koncept a ten se v průběhu let, nebo dokonce staletí postupně rozšiřuje, prohlubuje a objasňuje.

Jaké principy můžeme odvodit z úvodních textů (Iz 40,6–8; Mal 3,6 a Žd 13,8)? Jak

nás mohou nasměrovat při našem studiu proroctví?

Velká část dnešního světa se dnes odklání od zažitého konceptu *pravdy* jako tvrzení, které přesně odráží objektivní realitu nebo pojmenovává absolutně či věčně platné morální zákony. V současnosti se mluví spíše o „subjektivní pravdě“, což je koncept vycházející z toho, co samotný člověk považuje za pravdivé na základě svých pocitů nebo své *intuice*, bez ohledu na objektivní fakta. „Pravda“ je při takovém uvažování něco tvárného, co se může v průběhu času měnit. Navíc, již samotný koncept „pravdy“ se považuje za podezřelý.

Když však Bůh stanoví, že něco je pravda, svůj názor už nemění. Jakmile začne učit svůj lid „pravdě“, můžeme počítat s tím, že opakování téhož biblického principu nebo tématu nemění jeho význam či smysl. Naopak tento význam ještě více osvětlí a posílí.

Při studiu proroctví proto dává velký smysl, abychom dobře porozuměli knize Genesis, kde nacházíme první vysvětlení klíčových pojmů. Toto základní porozumění pak bude ovlivňovat a formovat naše další zkoumání Bible.

Aplikace

Proč je důležité, abychom nikomu a ničemu nedovolili oslabit naši víru v Bibli a neomylné pravdy, které učí, ať už se nám „alternativa“ jeví jakkoli lákavá, nebo dokonce logická? Co všechno může oslabit naši víru v Boží pravdy?

POCHOPENÍ BOŽÍ LÁSKY

¹Po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: „Abrahame!“ Ten odvětil: „Tu jsem.“²A Bůh řekl: „Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mória a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!“³Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, našťípál dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl. (Gn 22,1–3)

Osobní studium

Naše zděděná hříšná přirozenost způsobuje, že to, jak vnímáme vesmír, je ovlivněno našimi sklony k sobectví a pýše. Na svět se nedíváme z Boží, ale z naší omezené perspektivy. Není nám přirozené vnímat, že Bůh je vševědoucí a všudypřítomný. Ale snad žádný koncept hříšné lidstvo nezkreslilo více než pojem „láska“. V současnosti se pod láskou rozumí spíše seberealizace („měj se rád“, „jdi za svým snem“) než orientace na dobro a prospěch druhých. Vzhledem k tomu, jak sobecky „lásku“ chápeme, máme problém porozumět, jak se na téma lásky dívá Bůh.

Pochopení podstaty lásky je důležitým klíčem k porozumění biblických proroctví. Jedním z nejdůležitějších témat velkého sporu je absolutní nepochopení podstaty Božího charakteru. I proto kniha *Velké drama věků* končí slovy: „Velký spor mezi dobrem a zlem skončil. Není už hříchu ani hříšníků. Celý vesmír je čistý. V celém nezměrném stvoření vládne soulad a štěstí. Od Boha, který všechno stvořil, proudí život, světlo a štěstí do všech stran nekonečného prostoru. Od nejmenšího atomu až po největší vesmír-

ná tělesa, všechno živé i neživé, v nezkalené kráse a dokonalé radosti hlásá, že Bůh je láska.“ (GC 678; VDV 437)

Přečti si verše Gn 22,1–13. O lásce se v Bibli poprvé mluví v Gn 22,2: „Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ...“ Co nás tento příběh učí o povaze Boží lásky?

Kromě studia prvního výskytu konkrétního pojmu nebo konceptu v Bibli může být někdy užitečné najít první použití tohoto pojmu také v jednotlivých knihách Bible – zejména v evangeliích. V Mt 3,17; Mk 1,11; 3,22 a J 3,16 nacházíme první zmínku o „lásce“ v každém z evangelií.

Například první zmínka o „lásce“ v Janovi (J 3,16) je zvláště poučná – zdá se, že odkazuje na příběh o Izákovi na oltáři. Abrahamova víra v Hospodina byla taková, že mu důvěřoval a rozhodl se věřit, že pokud svého syna obětuje, Bůh má moc ho vzkřísit (Žd 11,19). Právě Abrahamova důvěra v Boha nám odhaluje něco důležitého o Boží lásce k lidem. Miloval nás tak moc, „že dal svého jediného Syna“ (viz Gn 22,2.12.16; srovnej J 3,16) – a pak ho vzkřísil z mrtvých. Tak jsme dostali zjevení o skutečné podstatě lásky. Bůh nás miluje láskou, která se za nás obětuje.

Aplikace

Můžeme vůbec projevat druhým tak obětavou lásku, jakou nás miluje Bůh? Proč většině z nás není tento druh lásky zcela přirozený?

„KDE VŠAK JE BERÁNEK?“

⁷Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: „Otče!“ Ten odvětil: „Copak, můj synu?“ Izák se otázel: „Hle, oheň a dříví je zde. Kde však je beránek k zápalné oběti?“ ⁸Nato Abraham řekl: „Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné.“ A šli oba spolu dál. (Gn 22,7,8)

Osobní studium

První zmínka v Bibli o obětním beránkovi (hebr. se) se vyskytuje ve stejném příběhu jako první zmínka o lásce (Gn 22). Beránek je jedním z nejdůležitějších a nejčastějších symbolů, které najdeme v knize Zjevení. Ježíš je zde zmiňován jako „Beránek“ více než dvacetkrát. V jedné z nejsilnějších scén Zjevení – Janově návštěvě v Božím trůnním sále (Zj 4 a 5) – hraje Beránek ústřední roli.

Prostudujte si text Gn 22,7,8; Ex 12,3–13 a Zj 5,5–12. Jak nám příběh o výzvě obětovat Izáka pomáhá pochopit symbolický význam pojmu „beránek“ ve Zjevení 5. kapitole?

První zmínka o beránkovi v Bibli přichází v příběhu ve formě Izákovy otázky: „Kde je beránek?“ (Gn 22,7). Je zajímavé, že celý zbytek Bible velmi detailně odpovídá právě na tuto otázku. Zbývajících 38 knih Starého zákona vede čtenáře po cestě, kde se jako odpověď na Izákovu otázku postupně přidává stále více dalších podrobností, od velikonočních rituálů až po dobu, kdy David pásl ovce (hebr. se) svého otce. Celý biblický příběh je protkán mnoha mesiášskými prorocstvími, která nějakým způsobem odpo-

vídají na Izákovu otázku. V Novém zákoně dostáváme definitivní odpověď, když se Ježíš zjeví v těle a krvi, slouží svému lidu a nakonec obětuje svůj život na kříži.

Podívejme se také na první zmínku o beránkovi v Evangelii podle Jana: „Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa“ (J 1,29). Vypadá to, jako by Jan Křtitel osobně odpověděl právě na dávno položenou Izákovu otázku. Příhodné jsou i bezprostřední okolnosti celého příběhu. Hříšníci činí pokání a Jan je křtí – noří do vody. Tento úkon symbolizuje smrt hříšníka a začátek nového života. A v tu chvíli najednou přichází Ježíš, „Beránek Boží“. Podle Matoušova vyprávění se právě tehdy otevírají nebesa, aby o tomto Beránkovi zaznělo: „Toto je můj milovaný Syn, jehož jsem si vyvolil“ (Mt 3,17). Všimněme si, že v případě Abrahama a Izáka je to hlas Hospodinova anděla, kdo oznamuje řešení problému, před kterým stojí otec se synem (Gn 22,11–14).

Když pospojujeme tyto (a jiné) zmínky, je zřejmé, že Ježíš, Beránek Boží, je naším zástupcem. A právě na základě toho můžeme chápat, kdo je „Beránek, ten obětovaný“ (Zj 5,12) v Janově vidění.

Aplikace

Proč je poznání, že Ježíš je naším Zástupcem, tak důležité pro naši víru a spasení? Jakou naději bychom měli bez Krista jako našeho Zástupce, zejména u soudu?

ZMÍNKY O SMRTI

¹⁵Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil. ¹⁶A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu zahrady smíš jíst. ¹⁷Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“ (Gn 2,15–17)

Osobní studium

Snad nejkrutějším aspektem života ve světě odděleném od Stvořitele je způsob, jakým v životě každého z nás číhá smrt. Je připravena zaútočit kdykoli. Smrt je „mzdou hříchu“, trest, který platíme za to, že jsme se odpojili od jediného Zdroje života ve vesmíru – od našeho Stvořitele. Otázka smrti je důležitá také v biblických proroctvích, která mluví nejen o realitě smrti, ale také o řešení problému smrti. Toto řešení nacházíme pouze v Ježíši, jeho smrti a zmrtvýchvstání.

První biblická zmínka o smrti a její první úder vrhají hodně světla na toto důležité téma proroctví. Pomáhají nám porozumět nejen závažnosti problému hříchu, ale poskytují nám také důležité nástroje pro pochopení Božího řešení.

Co nám výše uvedené pasáže říkají o důvodech smrti? Jak se Bůh dívá na smrt a jaké je jeho řešení našeho problému?
Gn 2,15–17

Gn 4,8–15

1K 15,15–19

Zj 1,18

Často říkáme, že „smrt je přirozenou součástí našeho života“. Je to však lež. Smrt je opakem, zánikem života. Je to vetřelec, který podle Božího plánu nikdy neměl být součástí naší pozemské zkušenosti. A přestože se se smrtí pravidelně setkáváme, vše v nás se tváří v tvář smrti vždy znovu bouří, protestuje a staví se k ní odmítavě. Jako bychom si v blízkosti smrti vždy znovu uvědomili, že něco není v pořádku. Smrt je vždy bolestivá. Existují však případy, které se zdají být ještě tragičtější – například když zemře dítě. Jaksi očekáváme, že děti přežijí své rodiče, a když je tomu naopak, naše bolest je neutišitelná a trvalá.

První smrt zaznamenaná v Písmu však byla přesně taková. Adam a Eva jako první rodiče zažili tragédii smrti, když jejich spravedlivého syna zavraždil jeho nespravedlivý bratr. Byla to mimořádně bolestná smrt. A ano, byla nespravedlivá.

Uvažujme v této souvislosti o společných znacích smrti Ježíše a Ábela. I Ježíš, spravedlivý, byl zabit nespravedlivými. Byla to mimořádně nespravedlivá smrt. Jaké další paralely lze nalézt mezi smrtí Ábela a smrtí Krista na kříži? Jak nám okolnosti Ábelovy smrti mohou pomoci pochopit, proč má Ježíš „klíče od smrti i hrobu“ a co všechno nám v něm Bůh nabízí?

Aplikace

Bez vyřešení problému smrti jsou naše životy v konečném důsledku zbytečné, nesmyslné a marné. Proč? Čím by nás tato skutečnost měla vést k vděčnosti za to, co pro nás udělal Ježíš?

HAD

¹Nejzchytralejší ze vsí polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ ²Žena hadovi odvětila: „Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. ³Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.““ ⁴Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti. ⁵Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ (Gn 3,1–5)

Osobní studium

Otázka uctívání je klíčovým tématem knihy Zjevení. Pachatel a tvůrce falešných systémů uctívání je identifikován jako „drak“ (Zj 13,2–4) a popis tohoto padlého cheruba, který jej charakterizuje jako hada, je velmi přiléhavý. Jasně zaměřuje náš pohled zpět do rajské zahrady, kde had přesvědčil Adama a Evu, aby ho následovali ve vzpouře proti Stvořiteli.

Porovnej texty Gn 3,1–5 a Zj 12,1–9. Která témata jsou společná pro obě pasáže? Jak nám podrobnosti uvedené při představení hada v Genesis pomáhají porozumět některým problémům, jež vedly k válce v nebi zmiňované ve Zjevení?

V Písmu se nacházejí dvě zprávy o tom, že satan svádí celý svět. Nejprve v Genesis, v situaci, kdy existovali jen dva lidé. A pak ve zprávě uvedené ve Zjevení 12 a 13, kde je satan identifikován jako ten, kdo „sváděl celý svět“ (Zj 12,9), a jako ten, kdo dává šelmě

z moře moc, aby „celá země v obdivu šla za tou šelmou“ (Zj 13,2,3). Jedním z témat biblických proctví je neměnná povaha velkého sporu. A tak, jako se nemění Boží charakter a jeho Slovo, nemění se ani snaha ďábla.

Protože povaha velkého sporu zůstává stále stejná a my nacházíme v biblických proctvích jasné zachytné body, měli bychom být schopni rozpoznávat směřování událostí a jejich možná duchovní úskalí. Bůh se nemění a také ďábel zůstává stejný. Satan může na sebe vzít tisíce různých podob, ale tisíciletí lidských dějin poznačených hříchem spolu s prorockým scénářem načrtnutým ve Zjevení dokazují, že se nikdy neodchýlí od plánu, který použil už kdysi dávno v Edenu. Bůh nám však zaslíbil moudrost a schopnost rozlišovat (Jk 1,5). Vyzbrojeni jistotou Písma nemusíme propadnout ďáblovým lžím, i když mnozí naneštěstí podlehlí satanovým svodům v minulosti a mnozí se nechají oklamat i v budoucnosti.

Aplikace

Uvažuj o kulturních a společenských změnách, které přicházejí v průběhu času. Co bylo kdysi normou, je dnes k smíchu, a co bylo kdysi nepřijatelné, stává se dnes normou. Jelikož základní problémy a aktéři velkého sporu se nemění, na co bychom se jako věřící měli zaměřit při zkoumání změn ve společnosti?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si část 57. kapitoly „Zjevení“ z knihy *Poslové naděje a lásky* (AA 578–581; PNL 333–335). Mnohá světová náboženství stále jen rozvíjejí nové duchovní koncepty a myšlenky. Je to v kontrastu s křesťanstvím, které je pevně zakotveno v historických událostech a spoléhá na stálost Božího charakteru.

Někdy si však křesťané stěžují, že už je unavuje poslouchat totéž stále dokola.

To, že je naše poselství neměnné a konzistentní, neznamená, že je nudné nebo zastaralé. Právě naopak: když studujeme informace, které k nám proudí z mysli nekonečného Boha, rychle zjistíme, že existuje nekonečné množství toho, co ještě můžeme poznávat.

Ellen G. Whiteová uvádí, že jedním z důvodů vzniku knihy *Zjevení* bylo posílit křesťanskou církev v jejím historickém poselství až do konce. „Některé z mladších pracovníků, kteří měli od těchto průkopníků postupně přebírat část jejich úkolů, a tak se připravovat na moudré vedení církve, často opakované pravdy omrzely. V touze po něčem novém, co by upoutalo pozornost, se pokusili zavést nové učení, které se sice mnohým zdálo být příjemnější, ale nebylo v souladu se základními zásadami evangelia.“ (AA 580; PNL 334) V tomto smyslu tedy nejde v knize *Zjevení* jen o budoucnost, ale také o minulost.

Otázky k rozhovoru

1. *Písmo nám přináší vždy nové informace a nový pohled na minulé a budoucí události. Jak můžeme vyvážit touhu naučit se něco nového s důležitostí zůstat zakotven v pravdách, které jsme již obdrželi?*
2. *Jak by měla církev reagovat na nové výklady proroctví? Přestože víme, že se máme stále co učit, potřebujeme rozlišit, zda je v konkrétním kontextu „nové světlo“ nezbytné, nebo jde jen o módní vlnu, či dokonce omyl.*
3. *Během druhé světové války zraněný námořník na lodi v Tichém oceánu křičel na zdravotníka: „Jsem sirotek. Když zemřu, nikdo už si na mě nezapomene!“ Zdravotník mu odpověděl: „Já si tě budu pamatovat navždy, nezapomenu na tebe.“ Ať jsou medikova slova jakkoli dobře míněna, dříve či později zemře i on a spolu s ním i vzpomínka na osamělého námořníka. Jak nám tento příběh pomáhá uvědomit si marnost a nesmyslnost všech našich životů, kdyby nakonec poslední slovo měla mít smrt?*